

CONSENSUS

STUDENCKIE ZESZYTY NAUKOWE

OPIEKUN NAUKOWY

Prof. dr hab. Henryk Chałupczak

KONSULTACJA NAUKOWA

Prof. dr hab. Stanisław Michałowski

Prof. dr hab. Ewa Maj

Prof. dr hab. Marek Pietraś

Prof. dr hab. Iwona Hofman

Dr hab. Czesław Maj

Dr hab. Wojciech Sokół

Dr hab. Konrad Zieliński

Dr Andrzej Dumala

Dr Konrad Pawłowski

Dr Ireneusz Topolski

Dr Piotr Tosiek

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Wojciech Zieliński – Redaktor naczelny

Marek Jędrejek

Tomasz Lachowski

Katarzyna Rosły

Wojciech Sieradzon

Opracowanie redakcyjne
Mgr Magdalena Wojtas, Redakcja

Korekta tekstów w językach obcych
Redakcja, mgr Magdalena Wojtas

Projekt okładki i stron tytułowych
Michał Grzegorzczak, Wojciech Zieliński

Skład
Wojciech Zieliński

ISSN 1644-3179

Drukarnia RAPIDA S.C.
Marian Zieliński i Ewa Zielińska
Ul. Firlejowska 32, 20 – 036 Lublin

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	6
FENOMEN „CONSENSUSU” – SŁOWO WSTĘPNE OPIEKUNA NAUKOWEGO PROF. DR. HAB. HENRYKA CHAŁUPCZAKA	8
SŁOWO OD REDAKCJI	11
ORGANIZACJE MIĘDZYNARODOWE/ UNIA EUROPEJSKA	13
<u>Anna Abramowska</u> Ochrona interesów finansowych Unii Europejskiej - działalność OLAF-u.....	15
<u>Bartosz Bąk</u> Znaczenie niemiecko-rosyjskiego porozumienia o budowie gazociągu północnego dla Unii Europejskiej	41
<u>Anna Lesińska</u> Tożsamość europejska – wspólne wartości zjednoczonej Europy	53
<u>Justyna Marzec</u> Integracja ekonomiczna w ramach Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej	77
BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE	95
<u>Tomasz Pasierbiak</u> Działalność prywatnych firm wojskowych jako efekt prywatyzacji konfliktów zbrojnych.....	97

<u>Michał Paszkowski</u>	
Ropa naftowa w polityce bezpieczeństwa energetycznego Chińskiej Republiki Ludowej	117
<u>Robert Tabaszewski, Arkadiusz Toś</u>	
Program nuklearny Koreańskiej Republiki Ludowo–Demokratycznej	137
POLITYKA I SPOŁECZEŃSTWO	161
<u>Tomasz Młynarski</u>	
Organizacje typu Forum w państwach Europy Środkowo-Wschodniej – powstanie, rola polityczna i dezintegracja w okresie transformacji systemowej.....	163
<u>Anna Szelest</u>	
Reklama polityczna a postawy wyborcze studentów Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.....	199
<u>Daniel Szulc</u>	
Negatywna reklama telewizyjna w kampanii wyborczej przed wyborami parlamentarnymi, w 2007 roku, w Polsce	217
<u>Alicja Tomaszczyk, Bogumił Jurkowski</u>	
Sytuacja demograficzna Polski i Ukrainy w okresie transformacji systemowej.....	239
<u>Monika Witoń</u>	
Status rezydenta w Wielkiej Brytanii jako przykład niepełnego obywatelstwa	261
KULTURA.....	269
<u>Małgorzata Adamik</u>	
Telewizja w kulturze popularnej.....	271
<u>Krzysztof Chaczko</u>	
Ortodoksja religijna w Izraelu – sznasa czy zagrożenie?	283

Robert Tabaszewski

UMCS, Stosunki Międzynarodowe, IV rok

KUL, Prawo, II rok

Arkadiusz Toś

UMCS, Stosunki Międzynarodowe, IV rok

PROGRAM NUKLEARNY KOREAŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWO-DEMOKRATYCZNEJ

*The nuclear program of Democratic People's Republic
of Korea*

Uwagi wstępne

Opracowanie niniejsze jest próbą przedstawienia programu nuklearnego Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej, stanowiącego obecnie jeden z najważniejszych czynników destabilizujących sytuację regionu Azji i Pacyfiku. Celem tego opracowania jest syntetyczne przedstawienie programu nuklearnego KRLD w sposób problemowy. Autorzy kolejno przedstawiają genezę procesu rozwoju broni jądrowej w tym państwie, stan instalacji i urządzeń nuklearnych, ich zdolności produkcyjne, zobowiązania umowne KRLD w materii nieprolifracji broni atomowej, a także stanowiska głównych aktorów w przedmiocie programu nuklearnego KRLD.

Zagadnienie dotyczące prac tego państwa w celu budowy bomby nuklearnej jest niewątpliwie jednym z głównych czynników zagrażających łaadowi ogólnoswiatowemu, a ze względu na swój zasięg i istotę, jest zagadnieniem trudno uchwytnym dla badacza. W literaturze przedmiotu zagrożenia dla poczucia bezpieczeństwa ujmuje się jako funkcję wielu czynników: wzrostu potęgi innych państw, wyścigu zbrojeń, oddziaływania z powodu bliskości

geograficznej czy percepcji zachowań innych uczestników stosunków międzynarodowych.¹ W celu nakreślenia szerszego obrazu sytuacji właściwym wydaje się także wymienienie innych czynników implikujących bezpieczeństwo w regionie: problem zjednoczenia państw koreańskich², status Republiki Chińskiej na Tajwanie³, spór rosyjsko-japoński o przynależność Wysp Kurylskich⁴, a także liczne spory graniczne.⁵

Geneza prac nad budową potencjału atomowego

Już w 1947 r. eksperci sowieccy, przy współudziale specjalisty północnokoreańskiego, dr Cho Yanga, zapoczątkowali rozbudowę w KRLD kopalni monacytu,

¹ Zob.: E. Haliżak, *Regionalny kompleks bezpieczeństwa Azji Północno-Wschodniej*, Warszawa 2004, s. 18.

² Zob. szerzej: M. Burdelski, *Czynniki warunkujące proces podziału i zjednoczenia Korei*, Toruń 2004, passim; E. Haliżak, *Znaczenie regionalnej równowagi sił dla zjednoczenia Korei*, „Stosunki międzynarodowe” 2002, nr 1-2, s. 61-78; M. Burdelski, E. Potocka, *Perspektywy zjednoczenia Korei po szczycie w Phenianie*, „Azja – Pacyfik” 2000, nr 3, s. 16-27.

³ Zob. szerzej: Status prawnomiędzynarodowy Republiki Chińskiej na Tajwanie, [w:] *Tajwan w stosunkach międzynarodowych*, red. E. Haliżak, Warszawa 1997, s. 33-43; A. Ziętek, *Tajwan w polityce CHRL*, [w:] *Chiny w stosunkach międzynarodowych*, red. K. Iwańczuk, A. Ziętek, Lublin 2003, s. 106-116; M. Swaine, *Trouble in Taiwan*, „Foreign Affairs” 2004, vol. 83, nr 2.

⁴ Zob.: E. Potocka, *Spór terytorialny – główną przeszkodą w normalizacji stosunków rosyjsko-japońskich*, „Azja Pacyfik” 1999, nr 2, s. 49-79.

⁵ Zob.: J. Rowiński, *Spory graniczne i konflikty terytorialne w Azji Wschodniej u progu XXI w.*, [w:] *Azja Wschodnia na przełomie XX i XXI wieku. Stosunki międzynarodowe i gospodarcze*, Warszawa 2004, s.125-159; M. Keiko, *Northern Limit Line: Demarcation Issues in the Yellow Sea*, „NIDS Security Reports” 2005, no. 5, s. 26-44; M. Łuszczuk, *Spór o Archipelag Diaoyu/Senkaku*, „Czasopismo Geograficzne” 2002, nr 4, s. 349-358.

z którego uzyskuje się tor i tlenek uranu.⁶ W latach 50. i 60. ZSRR i ChRL podjęły współpracę z tym państwem w dziedzinie fizyki jądrowej. W roku 1959 Kim Ir Sen zdecydował się na podpisanie protokołów z ZSRR i ChRL w sprawie pokojowego wykorzystania energii nuklearnej, a datę tą uznaje się za faktyczny początek współpracy tych państw w dziedzinie technologii nuklearnej. Jeszcze w 1964 r. w Yongbyon powstał pierwszy północnokoreański ośrodek badań nuklearnych, a rok później KRLD otrzymała od ZSRR reaktor badawczy. W ramach tej wymiany eksportowała do tego państwa wykorzystane w nim paliwo nuklearne, tj. wysoko wzbogacony uran, aczkolwiek nadzór w tym zakresie sprawowała Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA). Reaktor ten uruchomiono już w 1967 r. W drugiej połowie lat 70. KRLD podjęła plany rozszerzenia infrastruktury nuklearnej, w tym budowy chłodzonego gazem reaktora z rdzeniem grafitowym o mocy 5 MW. W roku 1984 państwo północnokoreańskie przystąpiło do budowy reaktora o mocy szacowanej na 50-200 MW. Program nuklearny był kontynuowany w latach 90. mimo wiążących KRLD norm prawa międzynarodowego w tym zakresie (zarówno norm z zakresu *ius cogens*, jak i tzw. miękkiego prawa międzynarodowego), doprowadzając do licznych kryzysów w tej materii, z czego najbardziej znamienne były kryzysy lat: 1994, 2002/2003 oraz kryzys z 2006 roku.

⁶ Szerzej na temat genezy programu nuklearnego KRLD i chronologii jego przebiegu zob.: J. Bayer, W. Dziak, *Korea & Chiny. Strategia i polityka, Tom 1*, Warszawa 2006, s. 176-213; *North Korea's Weapons Programmes: A Net Assessment*, s. 5-48. Tekst dostępny na stronie internetowej International Institute for Strategic Studies, <http://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/north-korean-dossier/north-koreas-weapons-programmes-a-net-asses>, [stan z dnia 5 marca 2008 r.]

Dokonując analizy infrastruktury atomowej w KRLD należy zwrócić uwagę na następujące elementy: posiadaną przez to państwo ilość materiałów rozszczepialnych, gotowe bomby i ładunki nuklearne, zakłady produkcyjne, zdolność wytwarzania ładunków oraz stopień zaawansowania systemów przenoszenia broni nuklearnej. Przedstawienie tej części opracowania w znacznej mierze utrudnia fakt braku rzetelnych danych.⁷

W zakresie materiałów rozszczepialnych i gotowych ładunków nuklearnych najnowsze dane mówią o posiadaniu przez KRLD w 2006 r. 40-50 kg plutonu, wystarczającego do wyprodukowania 6-8 ładunków nuklearnych. Przy wykorzystaniu pełnych zdolności produkcyjnych tylko ze starego reaktora w Yongbyon o mocy 5 MW KRLD jest w stanie uzyskać 6 kg plutonu rocznie, co wystarcza do wyprodukowania jednego ładunku nuklearnego. Wykorzystanie w przyszłości dwóch, nieukończonych reaktorów odpowiednio o mocy 50 i 200MW pozwalałoby KRLD produkować rocznie dodatkowo nawet 260 kg plutonu.⁸ Natomiast w ramach tajnego, prowadzonego co najmniej od 1996 r. programu wzbogacania uranu, KRLD zdaniem Centralnej Agencji Wywiadowczej (CIA) była zdolna do produkcji 2 ładunków nuklearnych rocznie począwszy

⁷ Korea Północna nie podaje oficjalnych danych w tej materii. Informacje te uzyskiwane są przez służby wywiadowcze innych państw. Częstkowymi informacjami w tym zakresie dysponuje także Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA).

⁸ S. Hecker, *Report on North Korean Nuclear Program*, Center for International Security and Cooperation, Stanford University, November 15, 2006, s. 2 i 8, <http://www.fas.org/nuke/guide/dprk/nuke/hecker1106.pdf>, [stan z dnia 5 marca 2008 r.]. Por.: J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 216-218.

od 2005 r.⁹ N. Michishita podaje, że w lutym 2005 r. państwo to miało już najmniej od 2-3 do nawet 12-15 ładunków nuklearnych.¹⁰ Pierwszy ładunek nuklearny mógł być już gotowy w 2003 r. Pesymistyczne prognozy na rok 2010 zakładają nawet posiadanie przez KRLD 112-253 ładunki nuklearne.¹¹

Tab. 1. Północnokoreańskie środki przenoszenia broni nuklearnej

Typ rakiety	Zasięg [km]	Masa głowicy [kg]	Stan posiadania	Status
Scud-B	300	987-989	Ponad 500 rakiet wszystkich typów Scud	W posiadaniu /eksportowane do innych państw
Scud-C	500	770		
Scud-D	700	500		
Nodong	1000	700	ok. 175-200	
Taepodong-1	2200	1000	?	Testowanie
Taepodong-2	5000 -6000	1000	?	Prace badawczo-rozwojowe

Źródło: http://www.nti.org/e_research/profiles/NK/62_174.html, [stan z dnia 6 marca 2008 r.] oraz J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 221.

W zakresie środków przenoszenia broni nuklearnej dane z różnych źródeł mówią, iż KRLD rozpoczęła import rakiet Scud-B ze Związku Radzieckiego już w roku 1972, inicjując w roku 1980 własny program produkcyjny, rozwijany

⁹ L. Niksch, *North Korea's Nuclear Weapons Program*, CRS Report for Congress, October 5, 2006, s. 11, <http://fpc.state.gov/documents/organization/74904.pdf>, [stan z dnia 5 marca 2008 r.].

¹⁰ N. Michishita, *The 13 February Action Plan and the Prospects for the North Korean Nuclear Issue*, „Proliferation Parers” Spring 2007, no. 17, s. 7, http://ifri.org/files/Securite_defense/, [stan z dnia 6 marca 2008 r.].

¹¹ J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 218.

w latach kolejnych.¹² Przedstawiona powyżej tabela obrazuje szacunkowe zestawienie w materii środków przenoszenia będących w posiadaniu KRLD. Natomiast w zakresie zakładów produkcyjnych i instalacji nuklearnych państwo to posiada już 4 kopalnie rudy uranowej oraz co najmniej 22 obiekty nuklearne zlokalizowane w 18 miejscowościach, głównie w zachodniej części państwa (Rys. 1.).¹³

Rys. 1. Instalacje nuklearne w KRLD

Źródło: http://www.nti.org/e_research/profiles/NK/index_110.html, [stan z dnia 5 marca 2008 r.].

¹² Szerzej na ten temat: http://www.nti.org/e_research/profiles/NK/Missile/1376.html, [stan z dnia 6 marca 2008 r.]; *North Korea's Ballistic Missile Programme*, <http://www.iiss.org/publications/strategic-dossiers/north-korean-dossier/north-koreas-weapons-programmes-a-net-asses/north-koreas-ballistic-missile-programme>, [stan z dnia 6 marca 2008 r.].

¹³ Zob. charakterystykę obiektów i instalacji nuklearnych w KRLD: *Nuclear Facilities*, http://www.globalsecurity.org/wmd/world/dprk/other_nuke.htm, [stan z dnia 6 marca 2008 r.]; *North Korea's Weapons...*, s. 29-31.

Porozumienia międzynarodowe zawarte przez KRLD w zakresie produkcji i nieprolifracji broni masowego rażenia

Genetycznie rzecz ujmując, najwcześniej, bo 12 grudnia 1985 r. KRLD podpisała i stała się stroną Traktatu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (NPT). Uzyskała przy tym 18-to miesięczną karencję na podpisanie z MAEA porozumienia dotyczącego bezpieczeństwa jądrowego, które weszło w życie dopiero 10 kwietnia 1992 r. Jednak już w roku następnym państwo to podjęło próbę wypowiedzenia NPT.¹⁴ Z kolei początek lat 90. przyniósł, po raz pierwszy od podziału Korei w roku 1953, początek rozmów międzyrządowych na najwyższym szczeblu, pomiędzy obydwoma państwami koreańskimi. Efektem tych rozmów było podpisanie kilku niezwykle istotnych dokumentów, z czego najważniejszym dla niniejszej pracy jest dokument pn. Wspólna Deklaracja o denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego (Joint Declaration of South and North Korea on the Denuclearization of the Korean Peninsula)¹⁵ podpisany 31 grudnia 1991 r. Wartym uwypuklenia jest fakt, że to KRLD już od połowy lat 80. zgłaszała chęć zawarcia porozumienia w tej materii, a w 1991 r. Stany Zjednoczone ogłosiły wycofanie taktycznej broni jądrowej z zagranicznych baz, w tym baz znajdujących się na Półwyspie Koreańskim. Główne postanowienia Deklaracji koncentrowały się na zobowiązaniu obydwu państw koreańskich do zakazu produkcji, składowania, posiadania, stosowania oraz przeprowadzania testów z bronią atomową. Dokument dopuszczał wykorzystywanie energii atomowej jedynie w celach pokojowych. Celem weryfikacji

¹⁴ E. Halizak, *Regionalny...*, s.46-47.

¹⁵ Tekst Deklaracji dostępny na stronie internetowej: <http://www.armscontrol.org/documents/denuclearization.a.sp>, [stan z dnia 9 marca 2008 r.].

przyjętych postanowień państwa koreańskie powołały w marcu 1992 r. Wspólną Komisję Kontroli Nuklearnej (South-North Joint Nuclear Control Commission - JNCC). Sam dokument należy ocenić pozytywnie, zwłaszcza w kontekście zbliżenia państw koreańskich, ale zakres jego implementacji był bliski minimum, co związane było przede wszystkim z brakiem respektowania jego postanowień przez KRLD oraz niemożliwością wypracowania właściwej formuły współpracy w ramach JNCC, skutkiem czego komisja ta przestała faktycznie działać po kilkunastu miesiącach od powstania.¹⁶

Podjęta w 1993 r. przez KRLD próba wycofania się tego państwa z NPT spotkała się z ostrą krytyką ze strony Stanów Zjednoczonych, łącznie z planami wykonania chirurgicznego uderzenia siłami powietrznymi na koreański ośrodek doświadczalny w Yongbyon. Efektem presji środowiska międzynarodowego było zawarcie przez KRLD ze Stanami Zjednoczonymi 21 października 1994 r. w Genewie dwustronnego Porozumienia ramowego¹⁷ (Agreed Framework), w którym KRLD zgodziła się na: zamrożenie budowy 2 reaktorów o mocy 200 i 50 MW na ciężką wodę oraz pracującego już reaktora w Yongbyon, inspekcje ze strony MAEA, z którą w styczniu 1992 r. podpisała

¹⁶ Zob.: *Joint Declaration of South and North Korea on the Denuclearization of the Korean Peninsula*, „Inventory of International Nonproliferation Organizations & Regimes”, 2002, <http://cns.miis.edu/pubs/inven/pdfs/koreanuc.pdf>, [stan z dnia 9 marca 2008 r.]; Por.: B-K Kim, *Step-by-Step Nuclear Confidence Building on the Korean Peninsula: Where do we start?*, Transcript: "Building Nuclear Confidence on the Korean Peninsula Proceedings of the July 23-24, 2001 Workshop", s. 153-155. Tekst dostępny na stronie internetowej Institute for Science and International Security Press: <http://www.isis-online.org/publications/dprk/kimpaper.pdf>, [stan z dnia 9 marca 2008 r.].

¹⁷ Tekst porozumienia dostępny na stronie internetowej: http://www.kedo.org/ap_main.asp, [stan z dnia 9 marca 2008 r.].

Porozumienie w zakresie zabezpieczeń obiektów nuklearnych¹⁸ oraz zapowiedziała kontynuowanie członkostwa w NPT. Z kolei Stany Zjednoczone zobowiązały się do zorganizowania pod swoim przywództwem międzynarodowego konsorcjum, którego zadaniem było dostarczenie do KRLD dwóch reaktorów na lekką wodę (każdy o mocy 1000 MW) do roku 2003. Strony uzgodniły rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy dostaw 500 tys. ton oleju opałowego rocznie dla KRLD, do czasu uruchomienia wyżej wymienionych reaktorów.¹⁹ Stany Zjednoczone i KRLD zobowiązały się także do podjęcia kroków w kierunku normalizacji stosunków gospodarczych i politycznych oraz do działań na rzecz strefy bezatomowej na Półwyspie Koreańskim.

Dokument ten z pewnością przyczynił się do czasowego uregulowania kwestii spornych, w tym m.in. do eliminacji zagrożenia wybuchu konfliktu zbrojnego na Półwyspie Koreańskim oraz zwiększenia bezpieczeństwa w regionie.²⁰ Jednak w dłuższej perspektywie czasowej

¹⁸ W czerwcu 1994 r. KRLD oficjalnie zrezygnowała z członkostwa w MAEA.

¹⁹ Realizacją tej części porozumienia zajęła się Organizacja Rozwoju Energetyki na Półwyspie Koreańskim (Korean Peninsula Energy Development Organization), powstała 9 marca 1995 r. jako międzynarodowe konsorcjum, początkowo liczące tylko 3 państwa członkowskie: Stany Zjednoczone, Japonię oraz Republikę Korei. W późniejszym okresie zakres podmiotowy organizacji poszerzył się do 13 państw pod koniec 2000 r., w tym Polskę. Szerzej na temat KEDO i efektów jej działalności zob.: <http://www.kedo.org>, [stan z dnia 9 marca 2008 r.].

²⁰ Zob. ocenę dokumentu: T. Wilborn, *Strategic implications of the U.S.-DPRK Framework Agreement*, Strategic Studies Institute, US Army War College, April 3, 1995. Por.: M. Okonogi, *Assessing the U.S.- North Korea Agreement*, „Joint Forces Quarterly” Spring 1995, s. 23-25. Teksty dostępne na stronie internetowej: <http://www.fas.org/nuke/guide/dprk/nuke/index.html>, [stan z dnia 9 marca 2008 r.]; L. Niksch, *dz. cyt.*, s. 15-18.

nie spełnił pokładanych w nim nadziei, co było wynikiem kilku czynników.²¹ Po pierwsze, sam dokument posiadał jedynie charakter umowy politycznie wiążącej, a nie traktatu międzynarodowego, co z kolei powodowało konieczność akceptacji każdej ze stron podejmowanych w ramach Porozumienia kroków, z możliwością zerwania porozumienia przez jedną ze stron. Po drugie, podkreśla się także niejednoznaczność niektórych zapisów Porozumienia, co dawało możliwość swobodnej ich interpretacji, a tym samym pośrednio możliwość oskarżania drugiej strony w zakresie niewywiązywania się z przyjętych zobowiązań. Po trzecie, Stany Zjednoczone tylko częściowo zniosły sankcje ekonomiczne wobec KRLD, co wiązało się m.in. z wetowaniem przez USA członkostwa KRLD w światowych organizacjach finansowych i tym samym pozbawienia KRLD zasobów niezbędnych reżimowi do przetrwania. Po czwarte, nie doszło także do normalizacji stosunków politycznych, a administracja prezydenta G. W. Busha zaliczyła KRLD do państw wspierających terroryzm.²² Po piąte, KRLD w sposób utajony prowadziła prace badawcze nad bronią atomową. Ten ostatni czynnik zdaniem E. Haliżaka był „jakościową zmianą stanowiska” w polityce KRLD,²³ ponieważ 17 października 2002 r. państwo to przyznało

²¹ Główne przeszkody w realizacji Porozumienia, jeszcze przed zaliczeniem KRLD do „osi zła” przez prezydenta G. Busha, przedstawia D. Pinkston. Zob.: D. Pinkston, *Implementing the Agreed Framework and Potential Obstacles*, A Paper for the 12th Pacific Basin Nuclear Conference in Seoul, Korea, 29 October to 2 November 2000. Tekst dostępny na stronie internetowej James Martin Center for Nonproliferation Studies (CNS), <http://cns.miis.edu>, [stan z dnia 10 marca 2008 r.].

²² Zob. orędzie prezydenta G. Busha o stanie państwa z 29 stycznia 2002 r.: <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>, [stan z dnia 10 marca 2008 r.].

²³ E. Haliżak, *Regionalny...*, s. 47-48.

otwarcie, że weszło w posiadanie broni atomowej, tym samym łamiąc zawarte wcześniej porozumienia międzynarodowe.²⁴

Działania amerykańskie były niewątpliwie powodem wzrostu napięcia i poczucia braku bezpieczeństwa w regionie Azji i Pacyfiku, a tym samym powstania po raz kolejny kryzysu nuklearnego, wzmacnianego przez kolejne działania ze strony KRLD, która w grudniu 2002 r. reaktywowała działalność urządzeń nuklearnych w Yongbyon oraz wykluczyła dalsze inspekcje MAEA, a w styczniu 2003 r. rząd Korei Północnej podjął decyzję o wycofaniu się z NPT. W następstwie tych wydarzeń MAEA postanowiła skierować sprawę północnokoreańskiego programu jądrowego na forum ONZ. Rada Bezpieczeństwa wyraziła jedynie „zaniepokojenie” programem, ale powstrzymała się przed potępieniem KRLD za wycofanie się z układu NPT.²⁵

Najnowszy tekst porozumienia w przedmiocie północnokoreańskiego programu nuklearnego został przyjęty 13 lutego 2007 r. w Pekinie (North Korea Denuclearization Action Plan)²⁶ i odnosi się bezpośrednio do treści oświadczenia (Joint statement of the fourth round of the Six-party Talks)²⁷, przyjętego 19 września 2005 r. W zasadniczej swej części porozumienie z 2005 r. zawiera zapisy podobne do Porozumienia ramowego z 1994 r., ale wprowadza kilka nowych elementów. Istotnym *novum* było udzielenie KRLD przez Stany Zjednoczone negatywnych gwarancji

²⁴ Zob.: G. Samore, *North Korea Conundrum*, „Proliferation Papers” Winter 2002, passim.

²⁵ *Tamże*, s. 48.

²⁶ Zob. tekst dokumentu: <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2007/february/80479.htm>, [stan z dnia 20 marca 2008 r.].

²⁷ Tekst Wspólnego oświadczenia: *The Korean Peninsula — Balancing Relations with the United States and China*, „East Asian Strategic Review” 2006, s. 73-74.

Ostatnie porozumienie z 13 lutego 2007 r. jest rezultatem dwóch istotnych wydarzeń. Po pierwsze, na początku października 2006 r. KRLD przeprowadziła próbę z ładunkiem nuklearnym, aczkolwiek według danych prezentowanych przez ośrodki eksperckie nieudaną.²⁹ Po drugie, działania ze strony KRLD spotkały się ze zdecydowanym stanowiskiem Rady Bezpieczeństwa ONZ (RB). Efektem była jednomyślna Rezolucja RB nr 1718 z 14 października 2006 r.³⁰, wzywająca KRLD do rezygnacji

²⁹ Szerzej na temat próby jądrowej KRLD i jej implikacji dla bezpieczeństwa międzynarodowego: S. Hecker, dz. cyt., s. 2-4; *North Korea's nuclear test*, <http://www.iiss.org/publications/strategic-comments/past-issues/volume-12---2006/volume-12--issue-8/north-koreas-nuclear-test>, [stan z dnia 25 marca 2008 r.]; E. Quam, *The North Korean Nuclear Test: Regional and International Implications*, http://www.cns.miis.edu/pubs/week/pdf/061016_dprk_forum_report.pdf, [stan z dnia 25 marca 2008 r.]; *North Korea's Nuclear Test: Assessing the Fallout*, „Disarmament Diplomacy” Winter 2006, Issue No. 83, <http://www.acronym.org.uk/dd/dd83/83dprk.htm>, [stan z dnia 25 marca 2008 r.]; B. Górka-Winter, Ł. Kulesa, *Próba jądrowa w Korei Północnej*, „Biuletyn PISM” 2006, nr 60 (400).

30 Tekst Rezolucji:
http://www.un.org/News/Press/docs/2006/sc8853.doc.htm, [stan z dnia 26
marca 2008 r.].

z programu nuklearnego oraz nakładającą na to państwo sankcje w zakresie zakazu eksportu ciężkiego uzbrojenia do KRLD, zakazu eksportu uzbrojenia przez KRLD, zamrożenia wszelkich środków finansowych, które mogłyby wspierać rozwój programu, zakazu wpuszczania przez państwa na swe terytorium osób związanych z programem oraz zakazu eksportu dóbr luksusowych do KRLD. Oceniając porozumienie z 13 lutego 2007 r. należy stwierdzić, iż stanowiło ono niezwykle istotny punkt w uregulowaniu programu nuklearnego KRLD, bowiem zmieniło podejście USA w tej materii. Rezygnując ze stosowania wyłącznie sankcji ekonomicznych oraz nacisków dyplomatycznych Stany Zjednoczone zastosowały strategię zaangażowania, licząc po raz kolejny na dobrą wolę ze strony północnokoreańskiej. Podstawowym niedostatkim Porozumienia była jego ogólnikowość, co sprzyjało konfliktom na tle interpretacji jego treści.³¹ Należy dodać jednak, że pierwotny tekst rezolucji, przedstawiony przez Stany Zjednoczone został osłabiony w wyniku protestów ChRL i Rosji.³²

Tekst porozumienia z 2007 r. pod względem treści nie różni się od pozostałych deklaracji i umów przyjmowanych w zakresie programu nuklearnego KRLD w przeszłości. Strony zobowiązały się w nim do podjęcia określonych działań ciągu 60 dni od jego podpisania. Ze strony KRLD było to zobowiązanie do zamknięcia ośrodka jądrowego w Yongbyon, podlegające weryfikacji ze strony MAEA oraz przedstawienia listy wszystkich swoich programów

³¹ Zob.: B. Górka-Winter, *Porozumienie w sprawie programu nuklearnego Korei Północnej*, „Biuletyn PISM” 2005, nr 69 (314).

³² Zob.: E. Chanlett-Avery, S. Squassoni, *North Korea's Nuclear Test: Motivations, Implications, and U.S. Options*, CRS Report for Congress, October 24, 2006, s. 3, <http://www.fas.org/sgp/crs/nuke/RL33709.pdf>, [stan z dnia 26 marca 2008 r.].

jądrowych. Partnerzy rozmów sześciostronnych zgodzili się na przyznanie KRLD nadzwyczajnej pomocy w postaci dostaw surowców energetycznych, nawet do miliona ton oleju opałowego rocznie. Stany Zjednoczone zobowiązały się do rozpoczęcia procedury usunięcia KRLD z listy państw wspierających terroryzm, a także zlikwidować niektóre ustawowe ograniczenia handlu z KRLD.³³ Stopień implementacji postanowień z 13 lutego 2007 r. oraz północnokoreańskie przekonanie o prymacie czynnika militarnego nad dyplomacją świetnie ilustrują aktualne działania KRLD, która 28 marca 2008 r. zdecydowała się na wyrzucenie serii pocisków krótkiego i średniego zasięgu.³⁴ Określane jako ćwiczenia, manewry te są odbierane przez stronę południowokoreańską jako sygnał wstrzymania procesu denuklearyzacji KRLD, zatwierdzonego w trakcie rozmów sześciostronnych.

Stanowiska głównych aktorów wobec programu nuklearnego KRLD

Kluczowe dla przedmiotu niniejszej pracy jest stanowisko Stanów Zjednoczonych oraz Korei Północnej. Celem całościowego przedstawienia obrazu sytuacji konieczne jest uwzględnienie roli i znaczenia innych państw zaangażowanych w rozwiązanie kryzysu nuklearnego: Republiki Korei, Chin, Japonii i Rosji.

³³ Zob. szerzej na ten temat: *North Korea Nuclear Agreement: Can it Work?*, „Disarmament Diplomacy”, Spring 2007, Issue No. 84, <http://www.acronym.org.uk/dd/dd84/84news02.htm#en01>, [stan z dnia 26 marca 2008 r.]; Ł. Kulesa, *Perspektywy zakończenia północnokoreańskiego programu jądrowego*, „Biuletyn PISM” 2007, nr 10 (424).

³⁴ >><http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/7317910.stm><< , stan z dnia 29 marca 2008.

Zakończenie programu nuklearnego jest głównym celem polityki Stanów Zjednoczonych wobec Korei Północnej. Wejście w posiadanie przez to państwo broni nuklearnej spowodowałoby określone konsekwencje dla polityki bezpieczeństwa USA. Po pierwsze, mogłoby to doprowadzić do destabilizacji na Półwyspie Koreańskim, bezpośrednio poprzez osłabienie amerykańskich zdolności odstraszania, gwarantujących respektowanie przez KRLD warunków porozumienia z Panmunjon. Po drugie, zagrożeniu mogłoby ulec bezpieczeństwo Korei Południowej i stacjonujących tam wojsk amerykańskich. Po trzecie, mogłoby to rozpocząć nuklearny wyścig zbrojeń w Azji i Pacyfiku oraz osłabić znaczenie amerykańskiego „parasola nuklearnego” w zapewnianiu bezpieczeństwa Korei Południowej i Japonii, gdyby państwa te zdecydowały się rozwijać własne programy nuklearne. Po czwarte, przy dalszym rozwijaniu środków przenoszenia broni jądrowej przez KRLD bezpośrednio zagrożone byłoby terytorium Stanów Zjednoczonych.³⁵

Podkreślenia wymaga fakt, iż w przypadku zbrojeń nuklearnych KRLD, Stany Zjednoczone odwołują się nie do rozwiązań unilateralnych, jak w przypadku Iraku, ale do rozwiązań multilateralnych oraz odzęgują się od dwustronnych rokowań z Koreą Północną. Takie postępowanie A. Zdrada tłumaczy brakiem zaufania USA do reżimu północnokoreańskiego oraz osobistą antypatią prezydenta G. Busha do Kim Dzong Ila.³⁶ Z kolei E. Haliżak zwraca uwagę na próbę przerzucenia przez USA części obowiązków związanych z rozwiązaniem kryzysu na państwa regionu, a tym samym Stany Zjednoczone unikają

³⁵ Zob. szerzej: A. Zdrada, Stany Zjednoczone wobec wojskowego programu nuklearnego Korei Północnej, „Biuletyn PISM” 2005, nr 43 (288).

³⁶ Tamże.

bezpośredniego legitymizowania reżimu w dwustronnych negocjacjach oraz osłabiają jego pozycję międzynarodową w przedmiocie sporu. Zasadniczym celem USA jest więc umiędzynarodowienie zagrożenia północnokoreańskiego oraz stworzenie wielostronnego mechanizmu rozwiązania kryzysu nuklearnego.³⁷

Z kolei stanowisko Republiki Korei wobec programu nuklearnego KRLD jest wynikiem kilku czynników. Po pierwsze, Republika Korei formalnie pozostaje w stanie wojny z KRLD. Do dziś bowiem od roku 1953, kiedy podpisano zawieszenie broni w wojnie koreańskiej, państwa te nie zawarły traktatu pokojowego. Po drugie, Republika Korei dąży do zjednoczenia państw koreańskich i w tym kontekście realizuje wobec KRLD strategię zaangażowania (tzw. „polityka słoneczna”)³⁸ i jest przeciwna nakładaniu na to państwo sankcji o charakterze ekonomicznym. Po trzecie, polityka Republiki Korei w kwestiach bezpieczeństwa połączona jest z gwarancjami sojuszniczymi Stanów Zjednoczonych w ramach sojuszu wojskowego, zawartego przez obydwa państwa w 1953 r..³⁹

Chińska Republika Ludowa jest zainteresowana pokojowym rozwiązaniem kryzysu nuklearnego, a tym samym

³⁷ E. Halizak, *Regionalny...*, s. 85.

³⁸ Zob.: The Government of the People's Sunshine Policy toward North Korea and Plans for Implementation, April 12, 1999, <http://www.fas.org/news/skorea/1999/990412-sunshine.htm>, [stan z dnia 15 marca 2008 r.]; K. Oh, Terrorism Eclipses the Sunshine Policy: Inter-Korean Relations and the United States, Asia Society, June 2002, passim, <http://www.asiasociety.org/publications/KoreanUpdate2002.pdf>, [stan z dnia 15 marca 2008 r.]; N. Levin, Yong-Sup Han, Sunshine in Korea. The South Korean Debate over Policies Toward North Korea, RAND, 2003, http://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR1555/index.html, [stan z dnia 15 marca 2008 r.].

³⁹ Szerzej: E. Halizak, *Znaczenie...*, s. 68-69; Tenże, *Stosunki...*, s. 384-399.

przeciwna użyciu siły i nakładaniu sankcji ekonomicznych na KRLD. Chiny były i są aktywną stroną zapoczątkowanych w sierpniu 2003 r. rozmów sześciostronnych z udziałem KRLD, Stanów Zjednoczonych, Chin, Republiki Korei, Japonii i Rosji, mających na celu rozwiązanie kryzysu nuklearnego KRLD. Znaczenie Chin w tej materii wynika z kilku przyczyn. Po pierwsze, Chiny są tradycyjnym sojusznikiem KRLD jeszcze z okresu zimnej wojny, kiedy to udzielały poparcia KRLD w konfrontacji ze Stanami Zjednoczonymi, Republiką Korei, czy Japonią.⁴⁰ Po drugie, Chiny wspierając reżim Kim Dzong Ila poprzez udzielanie mu pomocy żywnościowej i gospodarczej, zyskują możliwość wywierania na niego wpływu, tym samym zwiększając swoją pozycję międzynarodową wobec innych państw-uczestników rozmów sześciostronnych.⁴¹ Dodać jednak należy, że do czasu ujawnienia przez KRLD tajnego programu nuklearnego w 2002 r. postawa Chin cechowała się dementowaniem wszelkiej współpracy i związków z KRLD w sprawach nuklearnych, zajmowaniem neutralnej pozycji w zakresie wspierania Organizacji Rozwoju Energetyki na Półwyspie Koreańskim (KEDO) oraz sprzeciwem wobec radykalnych posunięć, które mogłyby popchnąć KRLD do zdecydowanej konfrontacji.⁴² Niezmienny pozostaje także katalog priorytetowych celów ChRL w zakresie programu nuklearnego KRLD. Po pierwsze, Chiny dążą do utrzymania pokoju i stabilizacji na Półwyspie Koreańskim. Po drugie, półwysep

⁴⁰ O strategicznym znaczeniu KRLD w polityce zagranicznej ChRL patrz: J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 15-21; 166-173.

⁴¹ Zob.: *China and the North Korean Nuclear Issue*, <http://www.nti.org/db/china/koreapos.htm>, [stan z dnia 16 marca 2008 r.]. Szerzej na temat kolejnych rund rokowań sześciostronnych i ich rezultatów zob.: J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 254-289; D. Pinkston, *North Korea's Nuclear Weapons Program and the Six-party Talks*, http://www.nti.org/e_research/e3_76.html, [stan z dnia 16 marca 2008 r.].

⁴² J. Bayer, W. Dziak, *dz. cyt.*, s. 230.

ten powinien pozostać strefą bezatomową, a po trzecie, wszelkie spory w tej kwestii należy rozwiązywać drogą negocjacji i wielostronnej współpracy.⁴³

Zdaniem E. Haliżaka celem Chin jest pełna denuklearyzacja Półwyspu Koreańskiego, ponieważ z jednej strony dla ChRL posiadanie broni atomowej przez KRLD jest źródłem zagrożeń dla stabilności regionalnej, a z drugiej – zagrożeniem dla interesów własnych ChRL. W tej materii mają znaczenie trzy podstawowe czynniki, chociaż Chiny nie uważają, by broń atomowa KRLD mogła być przeciw nim skierowana. Po pierwsze, wiąże się to z możliwością proliferacji broni atomowej w regionie⁴⁴, a po drugie z zastosowaniem tam przez Stany Zjednoczone systemów obrony antyrakietowej, w szczególności gdyby takie systemy zostały rozlokowane na Tajwanie, co w konsekwencji odbiłoby się negatywnie na próbach zjednoczenia Chi kontynentalnych z Tajwanem.⁴⁵ Po trzecie, napięcia związane z koreańskim programem nuklearnym mogłyby niekorzystnie wpłynąć na rozwój gospodarczy Chin w przyszłości, zwłaszcza po Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie w 2008 r..⁴⁶

Japonia także zainteresowana jest pokojowym rozwiązaniem kryzysu nuklearnego. Podstawowym celem

⁴³ Tamże, s. 237.

⁴⁴ W szczególności poprzez możliwość zapoczątkowania programów budowy broni atomowej przez Japonię i Republikę Korei.

⁴⁵ E. Haliżak, *Regionalny...*, s. 97-98.

⁴⁶ Zob. szerzej na temat znaczenia determinantów ekonomicznych w polityce zagranicznej ChRL i innych państw regionu Azji Północno-Wschodniej: Tenże, *System bezpieczeństwa regionu Azji i Pacyfiku*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D. Bobrow, E. Haliżak, R. Zieba, Warszawa 1997, s. 521-522 Tenże, *Stosunki międzynarodowe w regionie Azji i Pacyfiku*, Warszawa 1999, s. 171-179; Tenże, *Regionalny...*, s. 95-97.

polityki bezpieczeństwa Japonii w tej kwestii jest całkowite rakietowe i nuklearne rozbrownienie KRLD.⁴⁷ Brak rozwiązania tej kwestii stawia Japonię w sytuacji dylematu bezpieczeństwa, wyrażającego się m.in. w dyskusjach na temat zmiany pokojowych zapisów konstytucji tego państwa czy debaty nad rozpoczęciem własnych zbrojeń nuklearnych. Decydenci japońscy wyrażają przede wszystkim obawy przed rozwijaniem przez KRLD środków przenoszenia broni atomowej. To z kolei pokazuje, dlaczego Japonia jest tak mocno zainteresowana rozbudową przez Stany Zjednoczone systemów obrony antyrakietowej.⁴⁸ Zwrócić również należy uwagę na fakt, iż zjednoczona w przyszłości Korea, wyposażona w broń nuklearną stałaby się potencjalnym sojusznikiem Chin, co załamałoby równowagę sił w regionie.⁴⁹

Dla Rosji jednym z najważniejszych elementów bezpieczeństwa narodowego jest stabilne środowisko międzynarodowe w regionie Azji i Pacyfiku. Zdaniem E. Haliżaka program zbrojeń nuklearnych KRLD jest traktowany przez Rosję jako zagrożenie bezpieczeństwa narodowego w ogóle, a priorytetem pozostaje

⁴⁷ Tenże, *Regionalny...*, s. 99-104.

⁴⁸ Zob.: S. Takahashi, *Dealing with Ballistic Missile Threat: Whether Japan Should Have a Strike Capability under its Exclusively Defense-Oriented Policy*, „NIDS Security Reports” 2006, no. 7, s. 79-94; S. Ogawa, *Strategic Significance of Missile Defense and Its Impact on International Security*, „NIDS Security Reports” 2004, no. 5, s. 104-136.

⁴⁹ E. Haliżak podkreśla znaczenie łącznego potencjału ludnościowego obydwu Korei (ok. 70 mln ludzi), który może się podwoić w ciągu następnego półwiecza oraz możliwość osiągnięcia przez zjednoczone państwo koreańskie podobnego do Japonii poziomu w gospodarce światowej, przy uwzględnieniu wysokiego poziomu edukacji i wydajności pracy Koreańczyków. Zob.: E. Haliżak, *Znaczenie...*, s. 77.

przeciwdziałanie eskalacji napięcia i proliferacji broni masowego rażenia na Półwyspie Koreańskim.⁵⁰ Działania takie zapewniają bowiem Rosji bezpieczeństwo ekonomiczne, głównie poprzez realizację niezakłóconego handlu surowcami z ChRL. Rosjanie w odmienny od Stanów Zjednoczonych sposób widzą możliwości rozwiązania problemu zbrojeń nuklearnych KRLD, kładąc nacisk na pokojowe negocjacje na szczepie rozmów dwu- i wielostronnych, a nie drogą nakładania nowych sankcji, podkreślając przy tym konieczność zapewnienia KRLD alternatywnych źródeł energii.⁵¹

Innymi przesłankami kieruje się sama KRLD, aczkolwiek w warstwie deklaratywnej wielokrotnie państwo to podkreślało konieczność pokojowego uregulowania kwestii spornych. Podstawowym celem polityki bezpieczeństwa tego państwa jest przetrwanie reżimu. Stąd zdaniem E. Haliżaka strategia działania KRLD opiera się na trzech elementach, z czego pierwszy dotyczy utrzymania wysokiej zdolności bojowej sił konwencjonalnych i ich skoncentrowania przy granicy z Koreą Południową, a dwa pozostałe skupiają się na rozwoju programu nuklearnego i środków przenoszenia broni masowego rażenia. Działania te mają dla KRLD dwojaki charakter. Po pierwsze, zabezpieczają istnienie państwa w przyszłości, w sytuacji poczucia całkowitego braku bezpieczeństwa ze strony Stanów Zjednoczonych. Po drugie, stanowią – zwłaszcza dwa ostatnie elementy strategii działania KRLD – kartę przetargową w negocjacjach z innymi państwami w zakresie pomocy ekonomicznej.⁵² Dodać należy także, iż problematyka zbrojeń nuklearnych KRLD nie jest

⁵⁰ Tenże, *Regionalny...*, s. 108-109.

⁵¹ A. Ziętek, Stosunki Federacji Rosyjskiej z państwami regionu Azji i Pacyfiku, [w:] Federacja Rosyjska w stosunkach międzynarodowych, red. A. Czarnocki, I. Topolski, Lublin 2006, s. 222-223.

⁵² *Tamże*, s. 76-78.

wyłącznie efektem polityki zagranicznej tego państwa, ale także uwarunkowań wewnętrznych. Legitymuje ona bowiem władzę Kim Dzong Ila, poprzez kreowanie jego wizerunku jako przywódcy zdolnego oprzeć się szantażowi USA, co stanowi ostateczną gwarancję przetrwania dla reżimu.⁵³

Uwagi końcowe

Zagadnienie rozwoju północnokoreańskiego potencjału nuklearnego jest niezwykle trudne do ujęcia i przedstawienia. Na ten stan składa się zarówno skomplikowana sytuacja w regionie Azji i Pacyfiku, pozycja głównych graczy oraz łączące ich interesy, jak też niejednoznaczna postawa samej KRLD, której głównym celem jest niedopuszczenie do ujawnienia jakichkolwiek informacji na temat swojej sytuacji wewnętrznej. Ta swoista polityka kunktatorstwa jest przez reżim prowadzona także na poziomie międzynarodowym, zwłaszcza w relacjach wielostronnych, czego przykładem są porozumienia tego państwa w zakresie kontroli i nierozprzestrzeniania broni jądrowej. Zakres ich realizacji, a zwłaszcza porozumienia z 13 lutego 2007 r. będzie zależał od wielu czynników, w tym głównie od woli KRLD całkowitego, a nie tylko deklaratywnego zakończenia programu nuklearnego oraz stanowisk innych państw-stron rozmów sześciostronnych, w tym przede wszystkim Stanów Zjednoczonych.

Przewiduje się w tej materii trzy scenariusze rozwoju sytuacji. Po pierwsze - scenariusz wszechstronnego zaangażowania, który zakłada całościowe podejście przez pozostałych pięciu uczestników rozmów sześciostronnych do problemu nuklearnego KRLD w zakresie zapewnienia temu

⁵³ N. Michishita, dz. cyt., s. 14.

państwu bezpieczeństwa, jego współpracy z MAEA oraz likwidacji instalacji nuklearnych i środków przenoszenia. Scenariusz drugi – częściowego zaangażowania, zakłada dominującą rolę ChRL i Republiki Korei w rozwiązywaniu problemu, przy zmniejszonym zaangażowaniu USA i Japonii. Wreszcie istnieje trzeci wariant o charakterze pesymistycznym, zakładający możliwość niepowodzenia, a tym samym powrotu KRLD do dalszych prac z bronią jądrową. W świetle wcześniejszych doświadczeń oraz kunktatorskiego postępowania KRLD, najwłaściwszym i realistycznym scenariuszem wydaje się opcja pierwsza, przy założeniu, że władze koreańskie wykażą rzeczywistą wolę współpracy o charakterze długofalowym, bez skupiania się na doraźnym uzyskiwaniu korzyści z współpracy.

Niezależnie od przyjętego scenariusza należy założyć, że w niedalekiej przyszłości nie należy się spodziewać zmiany stanowiska północnokoreańskiego wobec problematyki nuklearnej. Zgodnie z utrwaloną w literaturze przedmiotu teorią państw średniego kalibru można zaryzykować stwierdzenie, że KRLD będzie preferować rozwiązania praktyczne, i unikać konwencjonalnych zobowiązań. Wydaje się zatem iż potrzeba wyjścia z obecnego impasu i przełamania wzajemnej nieufności zależeć będzie w dużym stopniu od KRLD, która jako państwo używające karty nuklearnej, chce jak najdłużej pozostawać głównym rozgrywającym w regionie Azji i Pacyfiku.

Summary

North Korea's nuclear weapons program successively became an immediate issue facing the international community for the reason that Kim Jong-il's nuclear aspirations have the possible to become the most solemn threat to short- and long-term East Asia's security. After the Korean

War the North and South Korea officially remain still at war, since no peace treaty was signed.

The period of 1990s displayed the new aspect of State's Nuclear Weapons Development. Within the framework of the UN, Democratic People's Republic of Korea snubbed to carry out its obligations under the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) and other nuclear agreements that this state had endorsed. Eventually, in December 2002, when Pyongyang forced UN nuclear monitors to leave the state and restarted its reactor in Yongbyon, Kim Jong-Il officially announced building up its atomic weapons arsenal. At the beginning of 2006, CIA blatantly exposed that Pyongyang probably has accrued enough weapons-grade plutonium to produce at least two nuclear weapons per year.

After many difficulties, North Korea had guaranteed to disable its main nuclear facilities at Yongbyon and convey entire facts of its nuclear program by the end of the year 2007. The arrangement, which is startlingly similar to the 1994 Agreed Framework, was the consequence of six-party talks between the USA, China, Japan, Russia and South and North Korea. In exchange, 1,000,000 tons of heavy fuel oil was precisely assured to be supplied by the five other countries involved in the negotiations. Moreover, the Pyongyang decided to invite the IAEA to come back to the state to scrutinize the agreement and alleged that it would begin talks to normalize its bilateral relations with the USA and Japan.

There are still too many imponderables in that question when, or even if, North Korea is required to take steps to irreversibly dismantle Yongbyon, and turn over any atomic weapons materials. Such a scenario is not unlikely. However there is as well no guarantee that Pyongyang will also be removed from the USA list of state sponsors of terrorism. Nevertheless, it is also not alleged that North Korea has yet succeeded in building a nuclear weapon which could be fitted on to a missile.